

TANULÁSI STÍLUS KÉRDŐÍV PEDAGÓGUSOKNAK

(DE HASZNÁLHATJÁK
ISKOLAPSZICHOLÓGUSOK IS)

Szitó Imre

1987-ben az Iskolapszichológia 2. füzetben publikáltam először A tanulási stratégiák fejlesztése c. tanulmányban, Bp. ELTE, az általam készített tanulási stílus kérdőívet, mellyel most N. Kollár Katalin PhD. és Bernáth László PhD. foglalkozik

Ellenvetések és vita a Kollár-Bernáth tanulási stílus diasorral kapcsolatban, mely azt a meggyőződésemet fejezi ki, hogy a szakmai vita gazdagítja a szakmai szellemi közéletet

A NÉHÁNY ÉVTIZEDE KELETKEZETT
KÉRDŐÍVEKNEK AZ A SORSUK,
HOGY ÚJRAVIZSGÁLJÁK ÖKET ÉS A
KÉZI SZÁMOLÓGÉPPEL AKKOR
ELVÉGEZHETŐ STATISZTIKAI
ELJÁRÁSOKAT A MAI STATISZTIKAI
PROGRAMCSOMAGOK LEHETŐSÉGEI
SZERINT ÚJAKKAL HELYETTESÍTSEK
A MÖGÖTTÜK LÉVŐ IMPLICIT
ELMÉLET MEGKÉRDŐJELEZÉSE
NÉLKÜL

„TANULÁSI STÍLUS” „JAVASLATOK SZITÓ I. KÉRDŐÍVÉVEL KAPCSOLATBAN”

- ◉ **Kollár Katalin és Bernáth László fenti címen megjelent diáorában problémákat látok az elméleti bevezetőben foglalt megállapításokkal.**
- ◉ A Kollár-Bernáth 3. dián elkezdődik a tanulási stílus meghatározásának felvezetése . Itt ilyen megjegyzést olvashatunk, amely után nemzetközi szakirodalomra történik rövid utalás.
- ◉ **Idézet:**”Az iskolai teljesítményt befolyásoló tényezők egyike a tanulási stílus, melynek kutatása több évtizedes múlttal rendelkezik. Ugyanakkor, a különböző elméleti hátterek miatt, nem egységes az értelmezése - gyakran összemosisdik a tanulási stílus, a tanulási stratégia és a kognitív stílus .”- állítják a szerzők.
- ◉ A szerzők a hazai tudományos gondolkodásmód színvonalához lekezelően viszonyulnak, amikor nem veszik észre, hogy az Iskolapszichológia 2.-ben pontos utalás történik arra, hogy a kognitív stílus kutatás csak az eredete a tanulási stílusnak, egyáltalán nem összekeverésről van szó, továbbá a szerző a stratégiától elkülöníti valamint össze is kapcsolja vele definitíve. Idézet az iskolapszichológia 2.-ből: „Stratégiának nevezzük a válaszok rendezett szekvenciáját, amelyek valamilyen probléma megoldását célozzák. A stratégia egy terv, mely magába foglalja az információgyűjtés szakaszait, valamint az információ feldolgozását továbbá ennek előhívását, a problémamegoldás során (Swanson-Watson, 1982) - A kognitív stílus vagy tanulási stílus ebből a szempontból olyan különösen kedvelt és állandósult stratégiának nevezhető, melyet a különböző helyzetekről függetlenül előnyben részesít az egyén. Ebből azonban bizonyos rugalmatlanság származik... (Schmeck,1983)” (i.m. 9. oldal, Szitó, 1987.) Ez az idézet ma is vállalható , vesd össze Dweck elméletét a megváltoztathatatlan , stabil egyéni tulajdonságokról és a megváltoztathatókról (incremental vs. entity). „ A tanulási stílus tulajdonképpen statikus képet nyújt a tanulóról és általa azt tudhatjuk meg inkább, miként tud hozzá illeszkedni a tanár, mint azt, hogy a tanuló milyen módon tud változtatni a már meglévő feldolgozási stílusán”. i.m. 8. o., Szitó, 1987.)

PROBLÉMÁK AZ ELMÉLETI HÁTTÉR KEZELÉSÉVEL

- A szerzőpár lényegében csak különböző külföldi szerzőktől származó kérőíveket említ meg, de elméleti kifejtést nem nyújt - sem a kognitív stílusról , sem a tanulási stílusról.
- Hiányolom az elméleti bevezetőben a felsorolásból az Alkalmazott Pszichológia 1. számában megjelent alaptanulmány- Katona Nóra - Oakland, Th., 1999. A tanulási stílus, - egy integratív megközelítés - megemlítését, mely átfogó elméleti palettán pásztázza a tanulási stílus kérdéskörét.

A 9. DIÁHOZ

- Itt a lábjegyzetre tekintettel felmerül a kérdés:rendes, jógyakorlatos pedagógusok hogyan használhatnak rossz Cronbach-alfával egy kérdőívet? Ez kész botrány, - nem a pedagógus minősítés, a 32 óra vagy a portfólió időre történő teljesítése a gond, hanem - hogy rossz Cronbach-alfájú kérdőívet használják jógyakorlatos pedagógusok?!

A MINTA LEÍRÁSA

- ◉ A 16.-17. dián a minta hozzávetőleges bemutatása történik, $n=608$, 5-12. osztály, majd a grafikon alapján megtudjuk, hogy ez nem egyenletesen terített, - a vsz.-ek zöme a 7.-8.-9. osztályból kerül ki.
- ◉ A saját mintám, $n=432$ - 4.o.- $n=54$, 6.o.- $n=55$, 7.o.- $n=134$, 9.o.- $n=68$ és 12.o.- $n=121$. - amelyet iskolapszichológiai munkám során, osztályprofilok készítésével évről évre fokozatosan állítottam elő, - egyéni osztályfőnöki igények alapján, tehát nem a reprezentativitásra tekintettel, - hanem a kliensek megrendelése szerint.-
- ◉ A gyakorló iskolapszichológusnak is van mintája! De különböző etikai megfontolások alapján ez másképpen alakul, mint az a minta, amely a reprezentativitásra törekvés és a „résztvevő megfigyelői” szerepkörtől való távolmaradás kutatásmetodológiai rituáléja szerint alakul.

A SKÁLÁK RELIABILITÁSAINÁL KÜLÖNÖSEN ÉRDEKES, HOGY AZ EREDETI KÉRDŐÍV **MOZGÁSOS SKÁLA CRONBACH - ALFÁJA: 0,2** A SZERZŐPÁROS SZERINT

A teljes minta mozgás-skála Cr.-alfa: 0,494 (Szitó-féle minta)

Évfolyamokra bontva ez így alakul az SPSS statisztika szerint:

évf	Cronbach's Alpha	Cronbach's Alpha Based on Standardized Items	N of Items
4	,116	,147	6
6	,664	,678	6
7	,574	,578	6
9	,479	,489	6
12	,444	,454	6

Nagyon nagy pozitív különbségek vannak a szerzőpár demonstrációjához képest és e diasor szerzőjének magyarázata is van arra, hogy miért.- Egyáltalán nem egyértelmű a szerzőpáros kritikának szánt közlendője a mozgás-skálával kapcsolatban.

A SZERZŐPÁR FAKTORANALÍZIS „JÁTÉKA”

- ◉ A faktoranalízis játék egy nagyon iskolás formulát ad elő tekintetben, hogyan kellene 1-es sajátértékkel (eigenvalue) faktorokat keresni feltáró faktoranalízis révén.
- ◉ Nagyon sok témában, többféle kérdőívem van nagyszámú mintán, amelyen már gyakorlatot szereztem abban, hogy miért téved a feltáró faktoranalízisnek az a fajtája a kérdőívek tartalmával szemben, amelynél alkalmazója így önti egybe az adatokat egy kérdőívben belül, ahogy a szerzőpár tette.
- ◉ Ez az eredmény, amit a 21-23. diákon mutatnak több skála egybecsúszásával, tulajdonképpen egy műterméknek is felfogható, mert a korrelációs szerkezet miatt nincs valódi elmélet az egybecsúszások magyarázatára, - nincsenek valódi új tartalmat hordozó skálák, amelyeknek érdemben valódi pszichológiai elmélete lenne, mint pl. van elmélete a reflektivitás-impulzivitásnak vagy az érzékszervi-mozgásos rendszer funkcionálisan és anatómiailag is igazolt különálló mivoltának.
- ◉ Problematikus a faktorsúlyok közlése, mert csak a letisztított állapotot látjuk, az átfedéseket nem. Egy komoly tudományos közleményben az alacsony , szemetelést okozó faktorsúlyokat is közölni szokták, főként akkor, ha kritikát próbálnak megfogalmazni egy létező eszköz működésével szemben. Jelen diasor szerzője a saját anyagában tudja, hogy milyen pontokon vannak 2 vagy több faktorhoz tartozások, amely arra is utalhatna, hogy a kérdést ki kellene hagyni, - persze nemcsak a kihagyásos verzió lehetséges.

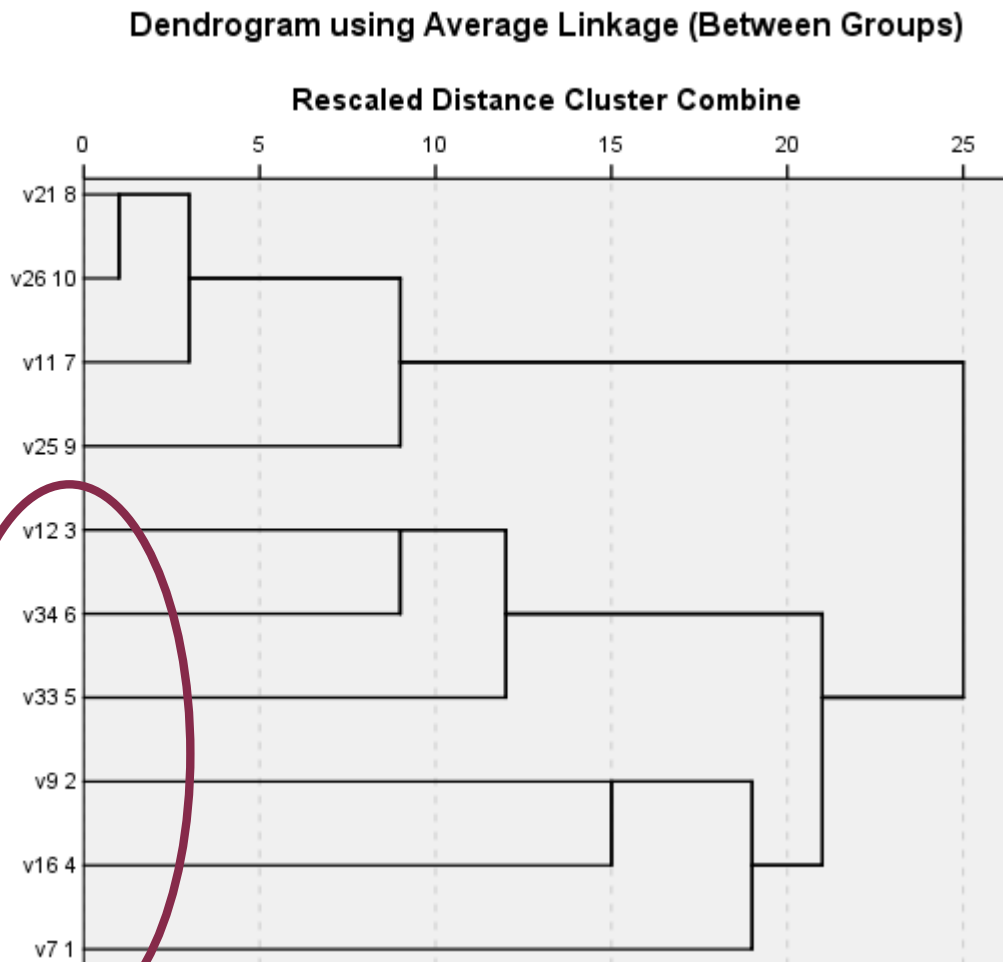

MIÉRT NINCS JOGOM AHHOZ, HOGY A SAJÁT NEVEM ALATT FUSSON A CSEND -SKÁLA ÉS A VIZUÁLIS-SKÁLA, DE AKÁR MÁS SKÁLÁK IS AZ ÚJNAK NEVEZETT KÉRDŐÍVBEN?

- ◉ A nemzetközi tanulmányokban több szerzőre jellemző, hogy 5-7 tételből álló skálájuknak jó a reliabilitása és ez a skála a nevük alatt fut. Itt most egy olyan új korszak látszik kibontakozni a tanulási stílus iskolapszichológusoknak készülő kibővített változatában, ahol a mostani szerzőpár minden régi eredményt magának tulajdonít és lenyel, a tanulási stílus rész-skálák az új, 46 item-es kérdőív részeként kelnek bekebelezett új életre.
- ◉ Ha a megbírált 34 tételes Szitó-féle kérdőívet ismertetik, akkor az ő saját új kérdőívük tételeit miért nem ismertetik? Ez a SZEK-ben úgy jelenik meg, hogy a kollégák számára ellenőrizhető formában szükséges az adatokat közreadni, főként, ha egy másik eszköz megkérdőjelezésére törekszünk.

NEMCSAK FAKTORANALÍZISSEL LEHET REDUKCIÓT VÉGREHAJTANI, HANEM KLASZTERELEMZÉSSEL IS ÉS NEMCSAK ISKOLÁS MÓDON

Arra biztatom a tanulási stílus kérdőívem iránt érdeklődő pedagógusokat és a kritikus gondolkodású iskolapszichológusokat, hogy bátran használják továbbra is tanulási stílus kérdőívemet, mert annak eredményei nem tévesztik meg őket. Ezzel együtt bátorítom munkatársaimat, hogy hozzanak létre új tanulási stílus kérdőíveket és bizonyítsák be, hogy ezek gazdagítják a szakmai közéletet.

Az alkalmasan megválasztott klaszteranalízis megmutatja, hogy bár a mozgásos skála kétfelé oszlik egyértelmű ugyanakkor a mozgásos item-ek összetartozása, ha megfelelően választjuk meg az alakfelismerés környezetét.

NEMCSAK ÚJ TÉTELEK BEHOZATALÁVAL LEHET A CRONBACH-ALFÁT VÁLTOZTATNI, HANEM SÚLYOZOTT ÉRTÉKEK ALKALMAZÁSÁVAL A MEGLÉVŐ ITEM-EK KÖZÖTT

Először is állapítsuk meg a szakirodalommal összhangban, hogy attitűd-típusú kérdőíveknél már a 0,51 feletti is elfogadható, a 0,70 feletti csak egy vágyott állapot, de itt most valamiért nagyon a mintaszerűsége törekszünk. Ezt lehet item- súlyozással is tenni.

Megfelelő item-súlyozás esetén a Cr.-alfa mind a 6 mozgásos item megőrzésével, a következőképp alakul - 6 item helyett 5 szerepel az átlagolásokra épülő súlyozás miatt. Cr.átlag: 0,957

	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item-Total Correlation	Cronbach's Alpha if Item Deleted
m1	12,5657	7,031	,831	,961
m2	12,5348	7,185	,928	,938
m3	12,5124	7,519	,953	,934
m4	12,4958	7,989	,904	,944
m5	12,6540	8,405	,846	,954

A hagyományos súlyozatlan mozgás-skála korrelációja a súlyozott mozgás skálával: r

(alap-súlyozott) = **0,834 !!!**

A súlyozás csak a minta kb. 5%-ában változtat valamit az egyének profiljának értékelésében. Ez nagyon ígéretes!!!

KONKLÚZIÓ!

A kérdőív tételein nem kell változtatni, akkor is jól mér. A mozgásos skála mintájára a súlyozás végigvihető és így a skálák mögötti elmélet is támogató maradhat, koherens maradhat a kérdőív, mint konstrukció.

BIZTATÁS A RÉGI FOLYTATÁSÁRA ÉS AZ ÚJ MEGALKOTÁSÁRA!

- ◉ Arra biztatom a tanulási stílus kérdőívem iránt érdeklődő pedagógusokat és a kritikus gondolkodású iskolapszichológusokat, hogy bátran használják továbbra is tanulási stílus kérdőívemet, mert annak eredményei nem tévesztik meg őket.
- ◉ Ezzel együtt bátorítom munkatársaimat, hozzanak létre új tanulási stílus kérdőíveket és bizonyítsák be, hogy ezek gazdagítják a szakmai közéletet.

A KÉRDŐÍV ELÉRHETŐSÉGE

- ◉ Probléma, hogy a szerzők nem tüntetnek fel irodalomjegyzéket így az olvasók nem ismerhetik meg a megbírált tanulmány lelőhelyét.
- ◉ Ilyen cím alatt jelent meg a szerző saját kialakítású 34 tételes tanulási stílus kérdőíve:
  - Szitó Imre: A tanulási stratégiák fejlesztése, ELTE, Iskolapszichológia Füzetek 2. sz. 1987.
- ◉ Jelenleg kapható az újabb kiadás a könyvesboltokban és a Bookline-on is
  - http://bookline.hu/product/home.action?id=33388&type=22&_v=Szito_Imre_A_tanulasi_strategiak_fejlesztese_Iskolapszichologia_2_